

Berichten uit het Geldmuseum

Interview met Heleen Buijs, directeur Geldmuseum

Sinds 1 januari 2009 heeft het Geldmuseum in Utrecht een nieuwe directeur. Haar naam: Heleen Buijs. Zij volgt Tacke Kuipers op die in juli 2008 begon als Museum Development Consultant bij Haley Sharpe Design.

Heleen Buijs is ruim 15 jaar actief in de culturele sector. Voordat zij bij het Geldmuseum begon, was zij achtereenvolgens projectleider bij de Rijksdienst Beeldende Kunst in Den Haag, directeur van de Stedelijke Musea Zutphen, adviseur bij tentoonstellingsprojecten en sinds 2005 directeur van het Nationaal Gevangenis­museum in Veenhuizen. Dit laatste museum trof zij in 2003 aan als een ‘volle huiskamer’ over het leven in de kolonie Veenhuizen. Zij had de opdracht een geheel nieuw museum op poten te zetten op een andere locatie dan het nieuwe. Voor dit nieuwe museum werd onder leiding van de Rijksgebouwendienst, architect, vormgevers en eigen medewerkers een oud dwang­gesticht verbouwd. Het resultaat was een nieuw volwaardig museum met een professionele instelling. Ruim vier jaar

In de rubriek ‘Berichten uit het Geldmuseum’ leveren medewerkers van de afdeling Collectie en Onderzoek van het Geldmuseum bij toerbeurt een korte bijdrage om zo het onderzoek dat verricht wordt bij het Geldmuseum voor het voetlicht te brengen. De onderwerpen variëren van nieuwe aanwinsten tot een kijkje achter de schermen. Deze aflevering waarin de nieuwe directeur van het museum wordt geïnterviewd, vormt daar een uitzondering op.

na de heropening, mag het Nationaal Gevangenis­museum zich verheugen in een grote belangstelling en mooie bezoekersaantallen. Vandaar dat zij toe was aan een volgende stap in haar loopbaan: ‘Ik wilde óf iets nieuws opzetten in Veenhuizen, óf naar een voor mij nieuw project. Ik heb gekozen voor het Geldmuseum.’

Over haar aanstelling in Utrecht zegt Buijs: ‘Ik vind het Geldmuseum een mooi en interessant museum met een bijzondere collectie die talloze aanknopingspunten biedt voor exposities en evenementen. Mijn passie is het leggen van verbanden tussen heden en verleden van maatschappelijke verschijnselen en deze aan de bezoeker overdragen’.

Collectie als uitgangspunt

Buijs’ keuze voor het Geldmuseum is tweeledig: enerzijds spreekt de collectie haar aan, anderzijds maakt de schaal­grootte van het Geldmuseum het haar mogelijk mee te ‘sparren’ met de medewerkers. Gedurende de eerste maanden na haar aantreden heeft Buijs haar tijd vooral besteed met inlezen en overleg met de staf en conservatoren van het museum. Aan de hand van die gesprekken is de missie van het museum op punten bijgesteld: het Geldmuseum zal zich blijven richten op een breed publiek met laagdrempelige tentoonstellingen, maar daarbij vaker dan in de afgelopen twee jaar een beroep doen op de collectie. ‘Als museum hebben wij immers de taak onze collectie over het voetlicht te brengen. Ook in de vaste expositie zal dat tot uiting komen. Natuurlijk niet hals over kop, maar gefaseerd.’

‘De collectie stelt je in staat een verhaal te vertellen, maar ook om een be-

langrijke educatieve rol te spelen,' aldus Buijs. 'Je kunt bijvoorbeeld denken aan een verhaal over de Zijderoute. De collectie bezit voldoende objecten om het volledige verhaal te vertellen, om de museumbezoekers te tonen hoe de handel verliep. Dan gaat het niet alleen om "geld", maar om de context: Wat werd er verhandeld; door wie; hoe ver reisde men op die route, of reisde men de hele route af? Hoe gevaarlijk was die route - denk aan berovingen. "Geld" is daar maar een klein onderdeel van'. Het is een voorbeeld van de manier waarop Buijs met het museum onderwerpen op een inhoudelijke en goed toegankelijke manier hoopt uit te dragen. 'Het gaat om de waarde die munten hebben als uitgangspunt om verhalen te vertellen. Dat is dus echt een nieuwe benadering van munten daarvoorheen'.

'De huidige exposities worden gewijzigd en uitgebreid en we gaan de naamsbekendheid vergroten'. De veranderingen in de vaste expositie waarover Buijs spreekt, worden voorafgegaan door een tijdelijke expositie waarin de honderd topstukken van het museum worden getoond. Het is de bedoeling dat deze tijdelijke tentoonstelling langzaam maar zeker wordt geïncorporeerd met de vaste expositie. 'We praten dan over een meerjarenplan', zegt Buijs. Welke honderd stukken het predikaat topstuk zullen krijgen, staat nog niet vast. 'Daar ligt een belangrijke taak voor de conservatoren. Zij kennen de verhalen achter de objecten en die verhalen vormen het uitgangspunt voor selectie'.

Daarnaast wil zij de relatie tussen het gebouw en de collectie versterken: 'We zitten hier in het gebouw waar alle Nederlandse munten worden gemaakt, maar veel museumbezoekers ontgaat dat. Het is onze taak ook dat beter tot uiting te brengen. We onderhouden goede contacten met de Koninklijke Nederlandse Munt met wie we het gebouw delen, maar we zullen wel elk onze eigen lijn kiezen.'

Tijdelijke exposities

Ten aanzien van de tijdelijke exposities zijn er ook nieuwe plannen. Buijs heeft de ambitie meer in te spelen op actualiteiten en waar mogelijk daarvoor delen van de collectie te gebruiken. Daarover zegt ze: 'Dat is een wisselwerking. Enerzijds gebruik je de collectie als kapstok om een verhaal te vertellen, anderzijds is de actualiteit aanleiding delen van de collectie te tonen'. Een voorbeeld van de opzet die zij voor ogen heeft is nu al te zien in het museum, waarbij de huidige kredietcrisis als thema is verweven in de huidige vaste expositie.

Meer dan nu zal het Geldmuseum rond de tijdelijke exposities allerlei activiteiten organiseren. Dat kunnen speciale rondleidingen zijn, maar ook lezingen. Buijs: 'We moeten dat veel systematischer aanpakken, zodat vaste bezoekers ervan uitgaan dat er activiteiten georganiseerd worden'. Ook blijft educatie een belangrijke rol spelen binnen de nieuwe opzet. Buijs: 'Ik vind educatie heel belangrijk. In een ideale presentatie is een museum vooral leerzaam, maar zij moet natuurlijk ook leuk zijn voor jongeren'.

Kenniscentrum

Sinds de opening van het Geldmuseum in mei 2007 hebben veel numismaten zich gestoord aan de inrichting van het

museum. De vaste opstelling sloot niet aan bij de verwachtingen van de vakspecialisten en in kringen van verzamelaars werd het museum vanwege het gebrek aan geëxposeerde munten en de vele interactieve media gekscherend 'de speeltuin' genoemd. Zoals gezegd zullen er met de nieuwe missie vaker objecten uit de collectie te zien zijn, maar daarnaast moet het Geldmuseum ook het logische kennis- en ontmoetingscentrum zijn voor numismaten. Buijs: 'Numismaten zijn immers ons trouwste publiek. Wij moeten er voor zorgen contact met hen te houden en ze meer bij ons te betrekken'. Vooral voor de uitwisseling van kennis is een belangrijke rol weggelegd: het Geldmuseum als kenniscentrum. zij denkt hierbij in de eerste plaats aan de jaarlijkse Van Gelderlezing, maar ziet ook mogelijkheden voor andere ontmoetingen, zoals bijeenkomsten van de Vereniging voor Penningkunst, het Genootschap van Munt- en Penningkunde of de Holland Coin Fair.

Het 'open depot' op de eerste verdieping waar specialisten likkebaardend aan hun trekken zouden moeten komen en waarvan in de oorspronkelijke plannen en opzet van het Geldmuseum sprake was, is definitief van de baan: 'De specialisten blijven natuurlijk van harte welkom, maar wij zijn van mening dat we ze beter kunnen bedienen als ze voor het raadplegen van stukken een afspraak maken met onze conservatoren'.

Naast het fysieke bezoek aan het museum, hoopt de nieuwe directeur de contacten met de numismaten vooral te versterken via internet: 'Met name de website van het museum zal voor de numismaten het platform zijn om kennis uit te wisselen. Dat gebeurt nu al bij numis, waarbij vrijwilligers onder super-

visie van het museum muntvondsten registreren. Een dergelijke samenwerking is ook bij andere deelcollecties denkbaar.' Met het Geldmuseum als kenniscentrum kunnen ook de banden met de munthandel worden aangehaald. 'Uiteraard gaan wij geen munten verkopen', zegt Buijs 'Wij zijn immers een museum. Maar natuurlijk kunnen wij wel uitspraken doen over de echtheid van een munt of iets vertellen over de achtergrond van een penning'.

Gevangenisgeld

Of vanwege de door haar opgedane kennis van het gevangeniswezen in haar vorige baan op korte termijn een expositie is te verwachten over het gestichtsgeld van Veenhuizen, antwoordt Buijs ontkennend. 'Het is niet uit te sluiten dat er op termijn een expositie komt over het verschijnsel gevangenisgeld, maar dan wordt dat toch breder opgezet. Daarbij zouden zulke betaalmiddelen in een breder perspectief geplaatst moeten worden. In Veenhuizen moest het gestichtsgeld vooral zorgen dat de patiënten hun geld niet in het dorp uitgaven aan drank'.

Als het museum goed draait, ligt het voor de hand meer met andere musea samen te werken. Niet alleen binnen Nederland, maar ook internationaal. 'Dan kun je grote, spraakmakende tentoonstellingen maken, terwijl je de kosten deelt', aldus de nieuw aangetreden directeur. In 2008 telde het Geldmuseum 47.000 bezoekers en op basis van de bezoekersaantallen over de eerste maanden van 2009 valt een verdere toename te verwachten, 'waar we zijn nog niet zo groot dat we aan dependances zoals de Hermitage of Guggenheim hoeven te denken'.. ■